

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

I. volebné obdobie

Číslo: 514/1998

985

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

n a v y d a n i e

ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

Návrh uznesenia:

Národná rada Slovenskej republiky
s c h v a ľ u j e
návrh skupiny poslancov Národnej
rady Slovenskej republiky na vy-
danie ústavného zákona, ktorým sa
mení a dopĺňa Ústava Slovenskej
republiky č. 460/1992 Zb.

P r e d k l a d a j ú :

Ľubomír	F o g a š	v. r.
Pavol	K a n i s	v. r.
Michal	B e n č í k	v. r.
Ivan	Š i m k o	v. r.
Roman	K o v á č	v. r.
Pavol	H r u š o v s k ý	v. r.

Bratislava apríl 1998

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava
Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto
ústavnom zákone :

Čl.I.

1. V čl. 84 v odseku 3 sa slová "na voľbu a odvolanie
prezidenta" nahrádzajú slovami "na prijatie zákona vráteného
prezidentom republiky podľa čl. 102 písmeno n)".

2. V čl. 86 sa vypúšťa písmeno b). Doterajšie písmená c) až
l) sa označujú ako písmená b) až k).

3. V čl. 87 sa vypúšťa odsek 4. Doterajší odsek 5 sa
označuje ako odsek 4.

4. V čl. 101 sa za odsek 1 vkladajú nové odseky 2 až 9,
ktoré znejú:

2) Prezidenta Slovenskej republiky volia občania
Slovenskej republiky v priamych voľbách tajným hlasovaním na päť
rokov. Právo voliť prezidenta Slovenskej republiky majú občania
Slovenskej republiky, ktorí majú právo voliť do Národnej rady
Slovenskej republiky a majú trvalý pobyt na území Slovenskej
republiky.

3) Voľby prezidenta a výsledky hlasovania vyhlasuje
predseda Národnej rady Slovenskej republiky .

4) Kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej osem
poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí

majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky na základe petície, ktorú podpísalo najmenej desaťtisíc občanov. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky (predsedovi volebnej komisie) najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.

5) Prezident je zvolený, ak sa volieb zúčastní nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a jeden z kandidátov získa nadpolovičnú väčšinu platných hlasov. Ak sa v prvom kole nezúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov alebo stanovenú väčšinu nezíska žiadny z kandidátov, koná sa do 14 dní druhé kolo volieb.

Do druhého kola postupujú tí kandidáti, ktorí získali dva najvyššie počty platných hlasov. Za prezidenta Slovenskej republiky v druhom kole volieb je zvolený ten kandidát, ktorý získal najvyšší počet platných hlasov zúčastnených voličov.

6) Ak jeden z dvoch kandidátov, ktorí získali v prvom kole volieb najviac hlasov prestane byť voliteľný za prezidenta pred druhým kolom volieb alebo sa tohto práva vzdá, predseda Národnej rady Slovenskej republiky vyhlási nové voľby.

7) Zvolený kandidát sa ujíma funkcie prezidenta Slovenskej republiky zložením sľubu. Sľub skladá do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky v deň, v ktorom sa skončí funkčné obdobie doterajšieho prezidenta.

8) Ak bolo predčasne ukončené funkčné obdobie prezidenta Slovenskej republiky, zvolený kandidát skladá svoj sľub a ujíma sa funkcie bezodkladne po vyhlásení výsledkov volieb.

9) Podrobnosti o voľbách prezidenta Slovenskej republiky ustanoví zákon."

5. V čl. 102 písmeno d) znie:

"d) môže rozpustiť Národná rada Slovenskej republiky, ak zasadanie Národnej rady Slovenskej republiky bolo prerušené na dlhšiu dobu ako dovoľuje ústava, ak sa neuzniesla Národná rada

Slovenskej republiky do 3 mesiacov o vládnom návrhu zákona, s ktorým vláda Slovenskej republiky spojila vyslovenie dôvery, ak Národná rada Slovenskej republiky tri krát po sebe v lehote šesť mesiacov neschválila programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky. Toto právo nemôže uplatniť po vyhlásení volieb do Národnej rady Slovenskej republiky a uplatniť počas posledných 6 mesiacov svojho volebného obdobia. Pred rozpustením Národnej rady Slovenskej republiky je prezident povinný vypočuť stanovisko predsedu Národnej rady Slovenskej republiky,"

6. V čl. 102 písmeno n) až r) znejú:

" n) môže vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky ústavné zákony a zákony s pripomienkami a to v lehote 15 dní od doručenia schváleného zákona prezidentovi,

o) podáva Národnej rade Slovenskej republiky najmenej raz ročne správu o stave Slovenskej republiky a o závažných politických otázkach a odporúča jej na úvahu opatrenia, ktoré pokladá za potrebné,

p) má právo byť prítomný na schôdzach Národnej rady Slovenskej republiky, ak požiada o slovo, musí mu byť bez zbytočného odkladu udelené,

r) má právo byť prítomný na schôdzach vlády Slovenskej republiky, má právo vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky a jej členov správy,"

7. Doterajší text čl.102 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

"2) Akty prezidenta vydané podľa čl. 102 ods. 1 písm. a), b) a g) s výnimkou vymenovania profesorov a rektorov vysokých škôl a písm. j) a k) sú platné vtedy, ak sú podpísané predsedom vlády Slovenskej republiky alebo príslušným ministrom, ktorý preberá za akt prezidenta zodpovednosť."

8. V čl. 103 odsek 1 znie:

"1) Za prezidenta môže byť zvolený každý občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky a dosiahol vek 40 rokov."

9. V čl. 103 odsek 3 znie:

" 3) Voľbu prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa prvé kolo hlasovania uskutočnilo najneskôr 60 dní pred uplynutím volebného obdobia úradujúceho prezidenta. Ak sa úrad prezidenta uvoľní pred uplynutím volebného obdobia, voľba prezidenta sa uskutoční do 30 dní odo dňa keď sa uvoľnil úrad prezidenta."

10. Čl. 103 sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

" 6) Prezident sa môže kedykoľvek svojej funkcii vzdať do rúk predsedu Národnej rady Slovenskej republiky.

7) Ak sa prezident svojej funkcii vzdá, jeho funkčné obdobie sa skončí dňom oznámenia tohto rozhodnutia predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky."

11. Čl. 105 sa dopĺňa odsekom 3, ktorý znie:

" 3) Ak prezident nemôže vykonávať svoju funkciu dlhšie ako 6 mesiacov, vyhlási predseda Národnej rady Slovenskej republiky nové voľby prezidenta. Volebné obdobie doterajšieho prezidenta končí zvolením nového prezidenta."

12. Čl. 106 znie:

"Čl. 106

1) Pred uplynutím volebného obdobia môže byť prezident odvolaný z funkcie ľudovým hlasovaním. Hlasovanie vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

alebo na základe petície podpísanej 350.000 občanmi Slovenskej republiky. Hlasovanie o odvolaní prezidenta vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 60 dní od prijatia uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky alebo doručenia petície. Pre hlasovanie o odvolaní prezidenta z funkcie platia ustanovenia o prvom kole voľby hlavy štátu.

2) Ak hlasovaním občanov nie je prezident odvolaný z funkcie, jeho volebné obdobie nie je prerušené."

13. Čl.107 znie:

"Čl. 107

Prezidenta Slovenskej republiky možno stíhať iba pre úmyselné porušenie Ústavy Slovenskej republiky alebo vlastizradu. O podaní obžaloby na prezidenta rozhoduje Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov. Obžaloba sa podáva na Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý o nej rozhoduje v pléne. Odsudzujúci rozsudok Ústavného súdu Slovenskej republiky znamená stratu prezidentského úradu a spôsobilosť tento opätovne získať."

14. Čl. 111 znie:

"Čl. 111

Na návrh predsedu vlády prezident Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády a poveruje ich riadením ministerstiev. Prezident je týmto návrhom viazaný. Za podpredsedu vlády a ministra môže vymenovať občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky."

15. Čl. 154 sa dopĺňa o odseky 5 až 8, ktoré znejú:

" 5) Ak Národná rada Slovenskej republiky do dňa vyhlásenia volieb prezidenta podľa tohto ústavného zákona neprijme zákon podľa čl. 101 ods.7, pre voľby prezidenta sa primerane použijú ustanovenia zákona č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov.

6) Na hlasovacom lístku sa v abecednom poradí uvedú mená všetkých kandidátov, ich adresa, povolanie a vek s rámčekom, do ktorého občan pri jednom z kandidátov krížikom, komu odovzdáva svoj hlas.

7) Ústredná volebná komisia spočíta hlasy, ktoré boli odovzdané pre každého z kandidátov a oznámi predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky či sa hlasovania zúčastnil predpísaný počet voličov a ktorý z kandidátov získal nadpolovičnú väčšinu odovzdaných hlasov a bol zvolený za prezidenta alebo, že žiaden z kandidátov nezískal potrebnú väčšinu hlasov ako aj mená dvoch kandidátov, ktorí získali najväčší počet hlasov.

8) Volebné obdobie prezidenta zvoleného Národnou radou Slovenskej republiky podľa doterajších právnych predpisov končí zvolením prezidenta podľa tohto ústavného zákona."

Čl. II

Tento ústavný zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia.

Dôvodová správa

VŠEOBECNÁ ČASŤ

Pre každý ústavný systém je charakteristický určitý model formy vlády. Pritom pod pojem formy vlády zahŕňame sústavu najvyšších štátnych orgánov a vzťahy medzi nimi ako aj vzťahy medzi obyvateľstvom na jednej strane a štátom na strane druhej.

Ústava SR akceptujúc deľbu moci v podmienkach parlamentnej formy vlády zakotvila ako najvyššie ústavné štátne orgány z pohľadu formy vlády 150 člennú jednokomorovú Národnú radu Slovenskej republiky ako orgán moci zákonodarnej, prezidenta republiky ako individuálnu hlavu štátu a vládu ako orgán moci vládnej a súdnu moc reprezentovanú ústavným súdom a všeobecnými súdmi.

V rámci zákonodarnej moci Ústava Slovenskej republiky zakotvila ústavný inštitút referenda, ústavné postavenie prezidenta Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky upravila v jednej hlave s názvom "Výkonná moc".

Jednotlivé modely formy vlády majú celý rad spoločných znakov, na druhej strane pre každý konkrétny model formy vlády sú typické špecifické znaky. A navyše v každom konkrétnom štáte konkrétny model formy vlády obsahuje ďalšie špecifické znaky. To platí aj pre ústavnú úpravu v Slovenskej republike.

Súčasná ústavná úprava vzťahov medzi najvyššími ústavnými štátnymi orgánmi v piatej až siedmej hlave Ústavy Slovenskej republiky v princípe akceptuje všeobecne uznávanú konštrukciu vzťahov medzi najvyššími ústavnými orgánmi v podmienkach parlamentnej formy vlády a to predovšetkým z pohľadu vzťahov medzi zákonodarnou a výkonnou mocou, ktorých základom je inštitút zodpovednosti vlády parlamentu.

Popri tom však Ústava Slovenskej republiky obsahuje niektoré ustanovenia, ktorými sa naša ústavná úprava odlišuje od porovnateľných ústavných systémov. Napr. Ústava Slovenskej republiky *ex pressis verbis* nezakotvuje princíp nezodpovednosti hlavy štátu za výkon svojej funkcie, čo je bežným princípom ústav v podmienkach parlamentnej formy vlády s výnimkou zodpovednosti za porušenie ústavy a vlastizrady, ústava nezakotvila inštitút kontrasignácie aktov hlavy štátu vládou, ústava zakotvuje princíp voľby sudcov najprv na 4 roky, potom na čas neohraničený, ústava zavádza inštitút spočívania mandátu člena vlády, ktorý je súčasne poslancom a ďalšie.

Rozhodujúca je však úprava vzťahov medzi mocou zákonodarnou a výkonnou.

V Slovenskej republike moc zákonodarnú reprezentuje ako jediný zákonodarný a ústavodarný orgán Národná rada Slovenskej republiky (legitimitu získava priamo od občanov). Skladá sa zo 150 poslancov volených na základe všeobecného, rovného, priameho volebného práva s tajným hlasovaním. Mandát poslanca Národnej rady Slovenskej republiky je budovaný na princípe zákazu imperatívneho mandátu, t.j. na báze osobného uskutočňovania, neodvolateľnosti a neviazanosti príkazmi. V nadväznosti na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky do piatej hlavy ústavy upravujúcej moc zákonodarnú je zahrnutá aj ústavná úprava referenda, ako priameho nástroja rozhodovania ľudu, čím vlastne sa potvrdzuje, že zákonodarná moc je delená medzi Národnú radu SR a občanov. V zmysle všeobecne uznávaných postulátov parlamentnej formy vlády z ústavnej úpravy vyplýva vo vzťahu k ostatným ústavným orgánom aj prioritné postavenie zákonodarného orgánu.

Moc výkonnú v zmysle ústavnej úpravy reprezentuje hlava štátu - prezident a vláda ako najvyšší orgán výkonnej moci. Ústava však prezidenta Slovenskej republiky nedefinuje ako orgán predstavujúci moc výkonnú, hoci niektoré oprávnenia tejto povahy mu priznáva. V zmysle ústavnej úpravy ako orgán moci výkonnej je zakotvená vláda Slovenskej republiky.

Ústava Slovenskej republiky zaviedla voľbu hlavy štátu parlamentom. Tento spôsob voľby hlavy štátu v našich podmienkach možno povedať je tradičný, nakoľko už Ústava Československej republiky z roku 1920 poznala voľbu hlavy štátu parlamentom a aj v neskoršom ústavnom vývoji tento spôsob voľby hlavy štátu zostal zachovaný. Nemožno však povedať, že tento spôsob voľby je nedemokratický a pod. Avšak voľba hlavy štátu poslancami parlamentu kvalifikovanou väčšinou predsa len umožňuje, aby sa voľby hlavy štátu stali nástrojom politických zápasov parlamentných politických strán a to najmä vtedy, ak vládna strana, resp. koalícia nedisponuje potrebnou väčšinou na zvolenie hlavy štátu. V tomto prípade nastupujú politické rozhodovania a hľadanie konsenzu v osobe hlavy štátu prijateľnej pre všetky parlamentné politické sily.

V súčasnosti sú častejšie voľby hlavy štátu organizované širším spravidla povedané špeciálnym grémiom alebo priamou voľbou občanmi.

Ústava Slovenskej republiky v niektorých svojich ustanoveniach, ako ukazujú doterajšie poznatky z jej aplikácie, neobsahuje jednoznačnú právnu úpravu vzťahov, resp. existujúca ústavná úprava vytvára možnosť vzniku ústavnej krízy bez možnosti ústavného riešenia. K takýmto problémovým otázkam patrí samotná

voľba hlavy štátu kvalifikovanou väčšinou s absenciou riešenia prípadu, ak ústavou stanovenú väčšinu v parlamente nemožno dosiahnuť, obmedzené zastupovanie hlavy štátu vládou a pod.

V ostatnom období v slovenskej verejnosti silne rezonuje názor o vhodnosti voľby hlavy štátu priamo občanmi, čím by prezident republiky získal legitimitu od občanov a tak by mohol v nadväznosti na ďalšie zmeny ústavy účinnejšie pôsobiť vo vzťahu k výkonnej a zákonodarnej moci a prípadne uplatnením svojich ústavných kompetencií riešiť potencionálne ústavné krízy. Navrhovaný priamy spôsob voľby prezidenta Slovenskej republiky spolu s ďalšími nevyhnutnými úpravami Ústavy Slovenskej republiky má byť krokom stabilizácie ústavných pomerov v Slovenskej republike a minimalizuje dobu po ktorú by Slovenská republika nemala zvolenú hlavu štátu.

Priama voľba hlavy štátu občanmi však následne si vyžaduje potrebu úpravy niektorých ďalších ústavných článkov. Bez realizácie týchto úprav nie je možné dosiahnuť sledovanú stabilizáciu ústavných pomerov v duchu princípov, z ktorých ústava vychádzala pri konštrukcii ústavného systému Slovenskej republiky a zabezpečenie vyváženej delby kompetencie i zodpovednosti.

Navrhovaný ústavný zákon sleduje nielen upraviť voľbu prezidenta Slovenskej republiky priamo občanmi ale v tejto súvislosti a spojitosti v minimálne možnej miere prispôbiť ústavnú úpravu tejto zmene a odstrániť niektoré nejasnosti ústavnej úpravy vzťahov medzi NR SR, prezidentom a vládou SR.

Navrhovaný ústavný zákon predpokladá prijatie zákona o organizácii voľby hlavy štátu a prípadne čiastkové úpravy zák. č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.

Nová úprava voľby prezidenta Slovenskej republiky si vyžiada ekonomické náklady, ktoré sú odvislé od toho či sa uskutoční jedno alebo dve kolá volieb. Predložený návrh zákona o voľbe prezidenta Slovenskej republiky, ktorý je vykonávacím predpisom k tomuto návrhu ústavného zákona predpokladá vytvorenie okrskových, okresných, krajských volebných komisií pri rešpektovaní súčasného územno-správneho členenia. Štruktúru volebných komisií bude završovať Ústredná volebná komisia. Ak vychádzame z doterajších analýz organizácie parlamentných a komunálnych volieb ako i dvoch referend predpokladáme, že náklady na priamu voľbu prezidenta pri uskutočnení dvojkolového systému voľby by si vyžiadali celkové náklady vo výške 100 miliónov korún. Ústavný zákon predpokladá, že by sa voľby uskutočnili v deň pracovného pokoja.

OSOBITNÁ ČASŤ :

K čl.I bod 1 až 3:

Navrhované zmeny v pôsobnosti NR SR odrážajú zmeny v spôsobe voľby a v pôsobnosti prezidenta SR v dôsledku zmien vyplývajúcich z článku I bod 4 až 18 tohto ústavného zákona. Súčasne sa v čl. 84 ods. 3 vzhľadom na nové postavenie funkcie prezidenta v štruktúre ústavných orgánov stanovuje uznávanie sa Národnej rady Slovenskej republiky kvalifikovanou väčšinou o ústavnom zákone a zákone vrátenom prezidentom republiky Národnej rade Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. n) Ústavy Slovenskej republiky.

K čl.I bod 4:

Ide o jedno zo základných ustanovení ústavného zákona. Navrhovanou zmenou ústavy sa zavádza priama voľba prezidenta Slovenskej republiky občanmi na základe demokratického volebného práva, ktoré je všeobecné, priame, rovné s tajným hlasovaním. Vzhľadom k významu voľby hlavy štátu navrhuje sa sprísniť podmienky aktívneho volebného práva v porovnaní s voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky tým, že právo voliť prezidenta Slovenskej republiky majú občania Slovenskej republiky, ktorí v deň volieb majú trvalý pobyt v Slovenskej republike.

Legitimita hlavy štátu od občanov umožňuje zreteľnejšie definovať postavenie hlavy štátu v ústavnom systéme, ako vo vzťahu k Národnej rade Slovenskej republiky a vláde, tak aj k občanom.

Navrhovaná zmena voľby hlavy štátu si vyžaduje určiť, kto vyhlási voľby, určí deň ich konania a oznámi výsledky volieb. Navrhovaná ústavná úprava zveruje uvedené oprávnenia predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré realizuje vyhlásením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Navrhovaná ústavná úprava súčasne stanovuje podmienky, za ktorých je hlava štátu zvolená. Pre prvé kolo volieb sa navrhuje, aby výsledky hlasovania boli platné vtedy, ak sa volieb zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých oprávnených voličov a zvolený je ten kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu takto odovzdaných hlasov. Teda navrhujú sa prísnejšie podmienky pre zvolenie, aby výraznejšie sa prejavila legitimita úradu hlavy štátu od občanov a bola odrazom širšieho konsenzu spoločnosti.

Pre druhé kolo, do ktorého postupujú dvaja kandidáti s najväčším počtom hlasov, sa nestanovuje podmienka platnosti výsledkov hlasovania a pre zvolenie sa zavádza princíp relatívnej

väčšiny, čím sa vytvára predpoklad, aby v druhom kole bola hlava štátu vždy zvolená.

Navrhuje sa upraviť prípad, ak medzi prvým a druhým kolom jeden z kandidátov prestane byť voliteľný alebo sa vzdá práva kandidovať do druhého kola volieb.

Stanovuje sa okruh oprávnených subjektov podať návrh na kandidáta na prezidenta republiky. Navrhovaná právna úprava toto právo zveruje 8 poslancom, t.j. minimálnemu počtu poslancov (v rozsahu minimálneho počtu členov poslaneckého klubu). Ďalej sa navrhuje, aby právo navrhnúť kandidátov mali občania prostredníctvom petície podpísanej 10 občanmi, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky.

Navrhovaná ústavná úprava si vyžaduje prijatie osobitného zákona, v ktorom sa podrobnejšie upravujú náležitosti návrhu na kandidáta, tvorba volebných orgánov, volebných dokumentov a pod.

K čl. I bod 5:

Doterajšia ústavná úprava práva hlavy štátu rozpustiť parlament v prvých 6 mesiacoch po voľbách, ak Národná rada Slovenskej republiky 3x nevysloví vláde dôveru je neobvyklá v parlamentnej forme vlády a vytvára možnosť vzniku ústavnej krízy po uplynutí tejto doby. Obdobne neumožňuje hlave štátu pôsobiť ako arbitrovi medzi vládou a zákonodarným orgánom. V nadväznosti na nový spôsob voľby hlavy štátu a sledujúc cieľ priblížiť sa k štandardnej úprave tohto oprávnenia hlavy v parlamentných demokraciách a odstrániť niektoré existujúce nedostatky súčasnej ústavnej úpravy navrhuje sa zakotviť v ústavnom zákone špecifikovaných prípadoch právo prezidenta republiky rozpustiť Národnú radu Slovenskej republiky počas celého jej funkčného obdobia s výnimkou záveru volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky, kedy rozpustenie Národnej rady Slovenskej republiky nemá opodstatnenie a s výnimkou záveru funkčného obdobia hlavy štátu, aby sa v maximálne možnej miere vylúčila možnosť ovplyvnenia volieb hlavou štátu.

K čl. I bod 6:

Navrhuje sa na rozdiel od doterajšej ústavnej úpravy a úpravy podľa § 92 ods. 1 zák. č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky vytvoriť prezidentovi republiky 15 dňovú lehotu na rozhodnutie o uplatnení práva vrátiť návrh zákona s pripomienkami tým, že 15 dňová lehota sa začína počítať dňom doručenia schváleného zákona prezidentovi.

Navrhovaná ústavná úprava zakotvuje prezidentovi povinnosť minimálne 1 x ročne predložiť Národnej rade Slovenskej republiky správu o stave republiky.

Na rozdiel od doterajšej ústavnej úpravy odníma sa prezidentovi republiky právo predsedáť vláde. Ponecháva sa mu však právo účasti na rokovaní vlády.

K čl.I bod 7:

Navrhovanou ústavnou úpravou sa zavádza do vzťahov medzi vládou a prezidentom inštitút kontrasignácie aktov hlavy štátu predsedom vlády alebo príslušným členom vlády. Vymedzujú sa prípady, kedy sa kontrasignácia vyžaduje. Zakotvenie nezodpovednosti hlavy štátu je previazané so zodpovednosťou predsedu vlády alebo príslušného člena vlády.

K čl.I bod 8:

V porovnaní s doterajšou ústavnou úpravou menia sa podmienky pre zvolenie za prezidenta republiky tak, že môže byť zvolený každý občan voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky. To znamená, že sa vyžaduje trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, čo vzhľadom k významu funkcie hlavy štátu je plne opodstatnené. V iných ústavných systémoch spravidla býva stanovená aj minimálna doba tohto pobytu, prípadne min. dĺžka občianstva a pod.

K čl.I bod 9:

Stanovujú sa lehoty na vyhlásenie volieb prezidenta, ktoré zabezpečia, že do skončenia funkčného obdobia hlavy štátu bude nový prezident zvolený resp. stanovuje sa relatívne krátka doba, počas ktorej nie je obsadený úrad hlavy štátu.

K čl.I bod 10:

Doterajšia ústavná úprava neobsahuje právo prezidenta abdikovať na svoj úrad. Navrhovaná úprava takého právo hlave štátu priznáva. Súčasne stanovuje účinky, ktoré sú spojené s abdikáciou hlavy štátu.

K čl.I bod 11:

V nadväznosti na priamu voľbu prezidenta a snahu minimalizovať obdobie, kedy hlava štátu nemôže vykonávať svoj

úrad, zavádza sa možnosť vyhlásiť nové voľby prezidenta republiky.

K čl.I bod 12:

V nadväznosti na priamu voľbu hlavy štátu je potrebné zaviesť aj právo občanov všeľudovým hlasovaním zbaviť prezidenta jeho úradu.

K čl.I bod 13:

Na rozdiel od doterajšej úpravy a v nadväznosti na navrhovaný inštitút kontrasignácie zavádza sa inštitút nezodpovednosti prezidenta za činy spáchané pri výkone svojej funkcie, s výnimkou porušenia ústavy a vlastizrady, aj priamo v Ústave Slovenskej republiky sa stanovuje druh trestu.

K čl.I bod 14:

V nadväznosti na navrhovaný čl. 102 ods. 1 písm. f) sa deklaruje právo predsedu vlády navrhovať prezidentovi ďalších členov vlády a povinnosť prezidenta tento návrh rešpektovať.

K čl.I bod 15:

Navrhovaný bod 16 obsahuje prechodné ustanovenia, podľa ktorých prezident SR zvolený podľa doteraz platných predpisov dokončí svoje volebné obdobie podľa doterajších predpisov.

K čl. II:

Navrhovaný deň účinnosti tohto ústavného zákona umožní uviesť do života princíp priamej voľby hlavy štátu občanmi.

Doložka zlučiteľnosti :

- 1) Navrhovateľ: skupina poslancov NR SR
- 2) Názov návrhu zákona: Ústavný zákon, ktorým sa mení dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb.
- 3) V práve Európskej únie problematika návrhu zákona nie je upravená.
- 4) Návrh zákona svojou problematikou nepatrí medzi prioritné oblasti aproximácie práva uvedené v čl. 70 E. dohody o pridružení a svojou problematikou nepatrí ani medzi priority odporúčané v Bielej knihe.
- 5) Problematika návrhu ústavného zákona v právnych normách Európskej únie nie je upravená.
- 6) Vyjadrenie stupňa kompatibility správnymi normami Európskej únie nie je možné, lebo problematika obsiahnutá v návrhu ústavného zákona nie je v žiadnej norme Európskej únie upravená.

Odbor štátneho rozpočtu
Ministerstvo financií SR

Bratislava, 16. apríl 1998

Vážený pán
Lubomír Fogaš
poslanec Národnej rady
Slovenskej republiky

Vec: stanovisko odboru štátneho rozpočtu MF SR k Návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

V zmysle paragrafu 51, odsek (1) zákona č. 303/95 Z.z. o rozpočtových pravidlách "Pri návrhoch zákonov...predkladaných na rokovanie ... národnej rady, ktoré majú dopad na štátny rozpočet, musia byť uvedené a zdôvodnené ich predpokladané finančné dôsledky na štátny rozpočet, a to nielen na bežný rok, ale aj na nasledujúce rozpočtové roky."

V dôvodovej správe k návrhu zákona sa vplyv na štátny rozpočet kvantifikuje v rozsahu 200 mil. Sk, pričom sa vychádza z analýz organizácie už uskutočnených parlamentných a komunálnych volieb, ako i dvoch referend.

Na referendum vyhlásené v roku 1994 sa uvoľnili zo štátneho rozpočtu prostriedky v objeme 53,8 mil. Sk (z toho 49,8 mil. Sk ministerstvu vnútra a 4,0 mil. Sk Štatistickému úradu).

Na voľby do Národnej rady SR v roku 1994 sa zo štátneho rozpočtu uvoľnili prostriedky v rozsahu 151 mil. Sk. Voľby do orgánov samospráv v roku 1994 si vyžiadali 129,2 mil. Sk.

Na referendum v roku 1997 sa zo štátneho rozpočtu uvoľnili prostriedky v sume 147 mil. Sk, z toho smerovalo ministerstvu vnútra 117 mil. Sk a Štatistickému úradu SR 30 mil. Sk.

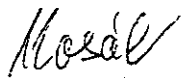
V týchto prostriedkoch sa zabezpečili tlačivá, hlasovacie lístky, refundácia miezd a odmien členom okrskových komisií, náklady spojené s činnosťou okrskových komisií (stravné, cestovné, materiálne výdavky), služby spojov, odmeny členom servisných skupín, za činnosti vykonané na základe dohôd o vykonaní práce, prevádzka a prenájom miestností, výdavky na spracovanie výsledkov referenda, zabezpečenie verejného poriadku v čase referenda.

V štátnom rozpočte na rok 1998 je na voľby do Národnej rady Slovenskej republiky vyčlenené suma 170,0 mil. Sk a na voľby do orgánov samospráv obcí 108,0 mil. Sk. Na voľby do orgánov vyšších územných celkov sa rozpočtuje 98,0 mil. Sk.

V návrhu zákona skupiny poslancov sa predpokladajú pri priamej voľbe prezidenta jedno až dve kolá.

Uskutočnenie priamych prezidentských volieb si vyžiada v zásade rovnaké úkony, pri uskutočnení druhého kola prezidentských volieb by sa niektoré druhy výdavkov zopakovali.

V nadväznosti na uvedené aj kvantifikácie odboru štátneho rozpočtu smerujú k tomu, že realizácia návrhu skupiny poslancov by si vyžiadala výdavky zo štátneho rozpočtu v zásade smerujúce k 200 mil. Sk.

Ing. Miloš Nosál, CSc.
riaditeľ odboru
štátneho rozpočtu